

Hyvinvointilautakunnan nimeäminen

Kunnanhallitus 19.05.2025 § 92
155/00.00.01.00/2025

Julkinen

Valmistelija Hallintojohtaja Aki Jäppinen

Asian tausta Hallintosäännön 3 luvun 4 §:n mukaisesti hyvinvointilautakunnassa on seitsemän jäsentä, joiden keskuudesta valtuusto valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Hyvinvointilautakunnan tehtävistä ja toimivallasta on säädetty hallintosäännön 5 luvun 5 §:ssä.

Yleisestä vaalikelpoisuudesta kunnan luottamustoimiin säädetään kuntalain 71 §:ssä. Sillä tarkoitetaan edellytyksiä, jotka henkilön on täytettävä, jotta hänet ylipäänsä voidaan valita kunnan luottamustoimeen. Kuntalain 73–77 §:ssä säädetään toimielinakohtaisista vaalikelpoisuuden rajoituksista.

Vaalikelpoisuuden rajoitukset ovat poikkeus kuntalaisten oikeudesta osallistua kunnan hallintoon. Yleinen periaate tämän tyyppisten säännösten tulkinassa on, että niitä on tulkittava suppeasti. Käytännössä tämä merkitsee, että rajatapauksessa henkilö on katsottava vaalikelpoiseksi.

Kuntalain 71 §:n mukaan vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö:

- jonka kotikunta on asianomainen kunta. Kotikunta määräytyy kotikuntalain perusteella.
- jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kuntavaaleissa sinä vuonna, jona valtuutetut valitaan tai muuhun luottamustoimeen toimitetaan; ja
- jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi.

Luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan.

Kuntalain 74 §:ssä rajoitetaan vaalikelpoisuutta toimielimiin seuraavasti:

Vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

1. asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2. henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3. henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsi-teltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai va-hinkoa.

Lautakunnan alainen kunnan henkilöstö:

Lautakunnan alainen henkilöstö on asemastaan riippumatta vailla vaalikelpoisuutta. Vaalikelpoisuuden rajoitus koskee vain sitä lautakuntaa, jonka alainen henkilö on.

Väliaikainen, enintään kuuden kuukauden palvelussuhde, ei aiheuta vaalikelpoisuuden menetystä. Palvelussuhteen aikana asianomainen henkilö ei kuitenkaan voi hoitaa luottamustointaan. Jos palvelussuhde on voimassa toistaiseksi tai kestää yli kuusi kuukautta, henkilö ei ole vaalikelpoinen.

Kuntakonsernin palveluksessa olevat henkilöt:

Jos kunnan määräämisvallassa oleva yhteisö tai säätiö toimii lautakunnan tehtäväalueella, yhteisön palveluksessa oleva henkilö ei ole vaalikelpoinen lautakuntaan.

Säännöksen soveltaminen edellyttää, että kuntakonserniin kuuluva yhteisö toimii lautakunnan tehtäväalueella. Säännöksessä tarkoitettu yhteys voi olla esimerkiksi sosiaaliasioita hoitavan lautakunnan ja vanhustenkotiyhdistyksen välillä, liikunta-asioita hoitavan lautakunnan ja liikuntapaikoista vastaavan yhteisön välillä sekä asunto- ja kiinteistöasioita hoitavan lautakunnan ja asunto- ja kiinteistöyhtiön välillä. Näiden yhteisöjen palveluksessa olevat eivät ole vaalikelpoisia asioiden hoidosta vastaavaan kunnan lautakuntaan. Säännös koskee kaikkia lautakunnan tehtäväalueella toimivan yhteisön palveluksessa olevia, kun valtuustossa ja kunnanhallituksessa rajoitus koskee vain johtavassa tai sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä toimivia.

Säännöksessä kuntayhtymät ovat samassa asemassa kuin muutkin yhteisöt. Säännöksen soveltaminen kuntayhtymän palveluksessa olevaan henkilöön edellyttää, että kunnalla on kuntayhtymässä määräämisvalta.

Liikkeyritysten johtohenkilöt:

Säännös kunnassa toimivan liikkeyrityksen johtohenkilöiden vaalikelpoisuudesta lautakuntaan vastaa sitä, mitä säädetään vaalikelpoisuudesta kunnanhallitukseen.

Kunnan ja liikkeyrityksen intressit saattavat olla toisilleen vastakkaisia. Yksittäistapauksissa sovelletaan esteellisyysäännöksiä. Jos esteellisyystilanteita saattaa syntyä usein ja, jos kunnan etu on niin muodoin usein ristiriidassa liikkeyrityksen edun kanssa, vaalikelpoisuutta on rajoitettu.

Vaalikelpoisuusrajoitusta sovelletaan vain, jos

- liikkeyrityksen asema suhteessa kuntaan on sellainen kuin säännös edellyttää, ja
- henkilön asema liikkeyrityksessä on sellainen kuin säännös edellyttää.

Kummankin edellytyksen on täytyttävä. Koska säännös koskee vain liiketoimintaa harjoittavia yhteisöjä, aatteelliset yhteisöt jäävät yleensä soveltamisalan ulkopuolelle, samoin kuin yksityiset yrittäjät, jotka eivät harjoita liiketoimintaa yhteisömuodossa.

Liikkeyritystä koskevista vaatimuksista ensimmäisenä edellytyksenä on, että liikkeyrityksellä on liiketoimintaa asianomaisessa kunnassa. Toiseksi liikkeyritykselle pitää syntyä lautakunnassa käsiteltävistä asioista hyötyä tai vahinkoa eli liikkeyrityksellä pitää olla niissä intressi ja intressin on oltava olennainen. Kolmantena edellytyksenä on, että niitä asioita, joissa liikkeyrityksellä on

tärkeitä intressejä, käsitellään lautakunnassa tavanomaisesti, jolloin asioita on oltava esillä useita kertoja vuodessa. Liiketoimintaa tai sen kilpailijoita koskevia asioita on oltava lähes jatkuvasti vireillä tai valmisteltavina lautakunnassa.

Liiketoiminnan johtohenkilöltä säännös edellyttää joko yrityksen hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenyyttä.

Laissa miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta määrätään, että kunnallisissa toimielimissä, valtuustoa lukuun ottamatta, tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Kuntalain 32 §:n mukaisesti toimielimen jäsenet valitaan valtuuston toimikaudeksi, jollei valtuusto ole päättänyt lyhyemmästä toimikaudesta tai muutoin toisin säädetä.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Tanskanen Henri

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että:

1. Se määrää hyvinvointilautakunnan toimikauden
2. Se valitsee hyvinvointilautakuntaan seitsemän jäsentä ja jokaiselle henkilökohtaiset varajäsenet
3. Se valitsee jäsenten joukosta hyvinvointilautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan

Päätös

Hyväksyttiin.